

Mesur y Gymraeg (Cymru) 2011

2011 mccc 1

RHAN 1

STATWS SWYDDOGOL Y GYMRAEG

1 Statws swyddogol y Gymraeg

- (1) Mae statws swyddogol i'r Gymraeg yng Nghymru.
- (2) Heb ragfarnu egwyddor gyffredinol is-adran (1), rhoddir effaith gyfreithiol i statws swyddogol y Gymraeg drwy gyfrwng deddfiadau ynghylch y canlynol—
 - (a) dyletswyddau ar gyrff i ddefnyddio'r Gymraeg, a'r hawliau sy'n deillio o allu gorfodi'r dyletswyddau hynny, sy'n galluogi siaradwyr Cymraeg i ddefnyddio'r iaith yn ymwneud y cyrff hynny â hwy (megis darparu gwasanaethau gan y cyrff hynny);
 - (b) peidio â thrin y Gymraeg yn llai ffafriol na'r Saesneg;
 - (c) dilysrwydd defnyddio'r Gymraeg;
 - (d) hybu a hwyluso defnyddio'r Gymraeg;
 - (e) rhyddid personau sy'n dymuno defnyddio'r Gymraeg i wneud hynny gyda'i gilydd;
 - (f) creu swydd Comisiynydd y Gymraeg; ac
 - (g) materion eraill sy'n ymwneud â'r Gymraeg.
- (3) Mae'r deddfiadau hynny'n cynnwys deddfiadau sy'n gwneud y canlynol (ond nid ydynt wedi eu cyfyngu iddynt)—
 - (a) ei gwneud yn ofynnol i'r Gymraeg a'r Saesneg gael eu trin ar y sail eu bod yn gyfartal yn nhrefodion Cynulliad Cenedlaethol Cymru;
 - (b) rhoi hawl i siarad Cymraeg mewn achosion cyfreithiol yng Nghymru;
 - (c) rhoi statws cyfartal i destunau Cymraeg a Saesneg—
 - (i) Mesurau a Deddfau Cynulliad Cenedlaethol Cymru, a
 - (ii) is-ddeddfwriaeth;
 - (d) gosod dyletswydd ar Weinidogion Cymru i fabwysiadu strategaeth sy'n nodi sut y maent yn bwriadu hybu a hwyluso defnyddio'r Gymraeg;

Statws This is the original version (as it was originally enacted).

- (e) creu safonau ymddygiad sy'n ymwneud â defnyddio'r Gymraeg, neu â pheidio â thrin y Gymraeg yn llai ffafriol na'r Saesneg, mewn cysylltiad—
 - (i) â chyflenwi gwasanaethau,
 - (ii) â llunio polisi, a
 - (iii) ag arfer swyddogaethau neu gynnal busnesau neu ymgymeriadau eraill;
 - (f) creu safonau ymddygiad o ran hybu a hwyluso defnyddio'r Gymraeg;
 - (g) creu safonau ymddygiad ar gyfer cadw cofnodion mewn cysylltiad â'r Gymraeg;
 - (h) gosod dyletswydd i gydymffurfio â'r safonau ymddygiad hynny sy'n cael eu creu, a chreu rhwymedïau am fethiannau i gydymffurfio â hwy; ac
 - (i) creu swydd Comisiynydd y Gymraeg a chanddi swyddogaethau sy'n cynnwys—
 - (i) hybu defnyddio'r Gymraeg,
 - (ii) hwyluso defnyddio'r Gymraeg,
 - (iii) gweithio tuag at sicrhau nad yw'r Gymraeg yn cael ei thrin yn llai ffafriol na'r Saesneg,
 - (iv) cynnal ymholiadau i faterion sy'n ymwneud â swyddogaethau'r Comisiynydd, a
 - (v) ymchwilio i ymyrraeth â'r rhyddid i ddefnyddio'r Gymraeg.
- (4) Nid yw'r Mesur hwn yn effeithio ar statws y Saesneg yng Nghymru.